

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Кзз 939/2021
30.09.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Драгомира Милојевића, председника већа, Биљане Синановић, Радмиле Драгичевић Дичић, Радослава Петровића и Невенке Важић, чланова већа, са саветником Татјаном Миленковић, као записничарем, у кривичном предмету окривљеног Золтана Фазекаша и др, због кривичног дела тешко убиство у саизвршилаштву из члана 114. став 1. тачка 4. у вези члана 33. КЗ и др, одлучујући о захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног Золтана Фазекаша, адвоката Здравка Ћосића и захтева за заштиту законитости са допуном од 21.06.2021. године браниоца окривљеног Савице Петровића, адвоката Константина Ранкова, поднетим против правноснажних пресуда Вишег суда у Зрењанину К број 112/19 од 24.08.2020. године и Апелационог суда у Новом Саду Кж1 953/20 од 19.04.2021. године, у седници већа одржаној дана 30.09.2021. године, већином гласова донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈАЈУ СЕ, као основани, захтеви за заштиту законитости браниоца окривљеног Золтана Фазекаша и захтев за заштиту законитости са допуном од 21.06.2021. године браниоца окривљеног Савице Петровића, па се у односу на ове окривљене, **УКИДА** правноснажна пресуда Апелационог суда у Новом Саду Кж1 953/20 од 19.04.2021. године, и предмет у том делу враћа Апелационом суду у Новом Саду, на поновно одлучивање.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Зрењанину К број 112/19 од 24.08.2020. године окривљени Золтан Фазекаша и окривљени Савица Петровић, између осталих, оглашени су кривим због извршења кривичног дела тешко убиство у саизвршилаштву из члана 114. став 1. тачка 4. у вези члана 33. КЗ за које су им утврђене казне затвора у трајању од по 19 година, и због кривичног дела тешка крађа у саизвршилаштву из члана 204. став 1 тачка 1. у вези члана 33. КЗ, за које су им утврђене казне затвора у трајању од по 2 године, па су осуђени на јединствене казне затвора у трајању од по 20 година, с тим да се окривљеном Золтану Фазекашу у изречену казну затвора урачунава време које је провео у притвору од 15.02.2018. године до 24.09.2019. године, време које је провео на издржавању казне од 24.09.2019. године до 20.01.2020. године, и време које проводи у притвору од 20.01.2020. године па до истека трајања притвора, а окривљеном Савици Петровићу се у изречену казну затвора урачунава време које је провео у притвору у периоду од од 26.06.2018. године па до истека трајања притвора.

Наведеном пресудом на основу члана 264. став 1. ЗКП окривљени Золтан Фазекаш и Савица Петровић обавезани су да плате судски паушал, као и трошкове кривичног поступка суду и Вишем јавном тужилаштву у Зрењанину, у износима и на начин ближе наведеним у изреци те пресуде, у року од 15 дана по правноснажности пресуде под претњом принудног извршења.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Кж1 953/20 од 19.04.2021. године жалбе Вишег јавног тужиоца у Зрењанину, бранилаца окривљених Золтана Фазекаша и Савице Петровића и жалба окривљеног Савице Петровића лично у целости су одбијене као неосноване, а првостепена пресуда у односу на ове окривљене, потврђена.

Против напред наведених правноснажних пресуда захтеве за заштиту законитости поднели су:

- бранилац окривљеног Золтана Фазекаша, адвокат Здравко Ћосић, због битних повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4), 9), 10) и 11) и став 2. тачка 1), 2) и 3) ЗКП као и повреда закона из члана 439. тачка 1), 2) и 3) ЗКП, са предлогом да Врховни касациони суд укине другостепену пресуду и предмет врати другостепеном суду и то већу у другом саставу, да обавести браниоца о одржавању седнице већа и одреди да се извршење правноснажне пресуде одложи, односно прекине сходно члану 488. став 2. и 3 ЗКП или да се другостепена пресуда преиначи тако што ће се окривљени ослободити оптужбе,

- бранилац окривљеног Савице Петровића, адвокат Константин Ранков, због повреде члана 462. став 3. ЗКП, а из образложења произилази да је захтев поднет због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања са предлогом да Врховни касациони суд побијане пресуде укине и предмет врати првостепеном суду на поновно одлучивање или да побијане пресуде преиначи и донесе ослобађајућу пресуду, а да бранилац у смислу члана 488. став 2. ЗКП буде обавештен о седници већа, с тим да је бранилац окривљеног Савице Петровића, адвокат Константин Ранков дана 21.06.2021. године благовремено доставио Врховном касационом суду и допуну захтева за заштиту законитости, која је поднета због битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, са предлогом да Врховни касациони суд укине другостепену пресуду и предмет врати другостепеном суду на поновно одлучивање или да укине и првостепену и другостепену пресуду из разлога основног и допунског захтева.

Након што је примерке захтева за заштиту законитости бранилаца окривљених Золтана Фазекаша и Савице Петровића, као и допуну захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног Савице Петровића, доставио Републичком јавном тужиоцу у смислу члана 488. став 1. ЗКП, Врховни касациони суд је одржао седницу већа, о којој у смислу одредбе члана 488. став 2. ЗКП, није обавестио јавног тужиоца и браниоце окривљених, јер веће није нашло да би њихово присуство било од значаја за доношење одлуке.

На седници већа Врховни касациони суд је размотрио списе предмета, са захтевима за заштиту законитости бранилаца окривљених Золтана Фазекаша и Савице Петровића и допуну захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног Савице Петровића, па је нашао:

Захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног Золтана Фазекаша и захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног Савице Петровића са допуном, су основани.

Основано се захтевом за заштиту законитости браниоца окривљеног Золтана Фазекаша и допуном захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног Савице Петровића другостепена пресуда побија због битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, наводима да је у доношењу те пресуде учествовала судија Милица Новаковић, која је учествовала у доношењу одлука којима је одлучивано о жалбама бранилаца окривљених Золтана Фазекаша и Савице Петровића на решења о продужењу притвора, у којима је образлажући постојање оправдане сумње, изразила висок степен јасноће у погледу кривике окривљених.

Из списка предмета произилази да је пресуда Апелационог суда у Новом Саду Кж1 953/20 од 19.04.2021. године донета у већу састављеном од судија Милице Новаковић, председника већа, Дарка Тадића, Гордане Којић, Весне Сладојевић и Иване Стеванов, као чланова већа.

Из списка предмета произилази да су решење Апелационог суда у Новом Саду Кж2 328/20 од 24.02.2020. године и Кж2 977/20 од 16.06.2020. године, донета у већима састављеним од судија Душана Војиновића, председника већа, Милорада Дедића и Милице Новаковић, као чланова већа.

Из образложења решења Апелационог суда у Новом Саду Кж2 328/20 од 24.02.2020. године и Кж2 977/20 од 16.06.2020. године, произилази да ... по налажењу суда постоје разлози за продужење притвора према окривљенима Золтану Фазекашу и Савици Петровићу прописани одредбом члана 211. став 1. тачка 4) ЗКП, због постојања оправдане сумње да су покојног оштећеног лишили живота на тај начин што су скривени у дворишту посматрали оштећеног док је хранио стоку у штали, пришли му и задали више удараца по телу, савладали га, главу му облепили селотејп траком и канапом везали руке на леђима, задавши му при том још два ударца у главу, услед чега је оштећени изгубио свест, па су након тога ушли у кућу оштећеног и када нису нашли новац који су тражили вратили се до оштећеног, утврдили да је мртав, па након тога поново ушли у кућу покојног оштећеног и одузели 35 килограма смрзнутог меса из замрзивача и напустили лице места, те да имајући у виду начин извршења кривичног дела, тежину последице, као и околност да је кривично дело извршено у ..., малом месту где се мештани међусобно познају и где су социјалне везе међу становништвом изражене, постоји нарочита заинтересованост локалне јавности за актуелне догађаје, које и даље траје и није изгубило на интезитету, што може угрозити несметано и правично вођење поступка, јер је дошло до узнемиравања јавности.

Одредбом члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода је гарантовано да свако, током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама, или о кривичној оптужби против њега, има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом, образованим на основу закона.

Одредбом члана 32. став 1. Устава Републике Србије, утврђено је свако има право да независан, непристрасан и законом већ установљен суд, правично и у разумном року, јавно расправи и одлучи о његовим правима и обавезама, основаности сумње која је била разлог за покретање поступка, као и о оптужбама против њега.

Одредбом члана 37. став 1. ЗКП прописано је да ће судија бити изузет од судијске дужности у одређеном предмету, уколико је у том предмету у одређеном односу са окривљеним (тачка 1), 2) и 3)) или када је имао одређене процесне улоге у истом предмету (тачка 4)... ако је у истом предмету поступао као судија за претходни поступак или одлучивао о потврђивању оптужнице или учествовао у доношењу мериторне одлуке о оптужби која се побија жалбом или ванредним правним леком или је учествовао у поступку као тужилац, бранилац, законски заступник или пуномоћник оштећеног, односно тужиоца или је саслушан као сведок или као вештак – односно када нису испуњене формалне претпоставке непристрасности судије, док је ставом 2. истог члана, прописана могућност изузећа, уколико постоје околности које изазивају сумњу у његову непристрасност. Дакле, установу изузећа у кривичном поступку уведена је у циљу обезбеђења претпоставки непристрасности судије.

Одлучивање о притвору, као најстрожијој мери обезбеђења присуства окривљеног за несметано вођење кривичног поступка, према одредбама члана 210. до 216. ЗКП подразумева оцену испуњености законом прописаних разлога за одређивање, продужење или укидање те мере, у оквиру којих разлога спада и оцена постојања основа сумње да је окривљени извршио кривично дело.

Критеријуми за оцену непристрасности судије приликом одлучивања, обухватају субјективни тест непристрасности, који представља личну непристрасност судије, док се не докаже супротно и објективни тест непристраности, код кога се утврђује постојање или утврђивање чињеница које могу изазвати дилему о непристрасности суда, сасвим одвојено од личног понашања било ког од чланова судског већа и обухвата и ситуације функционалне природе при обављању различитих службених функција.

У случају да је судија у кривичном поступку доносио одлуке и пре учешћа у доношењу пресуде у истом предмету, укључујући и одлуке везане за притвор, постоји оправдана бојазан да тај судија није непристрасан, а степен његове непристрасности се цени у складу са обимом и природом раније донетих одлука.

У конкретном случају у захтевима за заштиту законитости бранилаца окривљених Золтана Фазекаша и Савице Петровића и допуни захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног Савице Петровића најважније је питање оно везано за упуштање већа другостепеног суда у оцену кривице окривљених.

Чланом 2. тачка 18) ЗКП прописано је да је „основана сумња“ скуп чињеница које непосредно указују да је одређено лице учинилац кривичног дела, а тачком 19) истог члана, прописано је да је „оправдана сумња“ скуп чињеница које непосредно поткрепљују основану сумњу и оправдавају подизање оптужбе.

Према одредби члана 211. став 1. ЗКП притвор се може одредити против лица за које постоји основана сумња да је учинило кривично дело, а који степен сумње се не мења у законским одредбама везаним за притвор, након подизања оптужнице.

У образложењима решења Апелационог суда у Новом Саду Кж2 328/20 од 24.02.2020. године и Кж2 977/20 од 16.06.2020. године у чијем доношењу је учествовала судија Милица Новаковић у својству члана већа, образложено је постојање оправдане сумње да су окривљени Золтан Фазекаш и Савица Петровић, покојног оштећеног лишили живота, тако што скривени у дворишту посматрали оштећеног док је хранио стоку, пришли му и задали више удараца по телу, савладали га, главу му облепили селотејп траком и канапом везали руке на леђима, задали му још два удараца у главу услед чега је оштећени изгубио свест, након чега су ушли у кућу оштећеног у којој нису нашли новац који су тражили и вратили се до оштећеног, утврдили да је мртав, поново ушли у кућу оштећеног и одузели 35 килограма смрзнутог меса, након чега су напустили лице места, што значи да је постојање оправдане сумње описано на релативно детаљан начин, а који облик сумње је већи од постојања основане сумње чије постојање је неопходно приликом одлучивања о притвору.

По налажењу Врховног касационог суда, судија Милица Новаковић је образлажући постојање оправдане сумње у решењима о продужењу притвора, изразила висок степен јасноће у погледу кривице окривљених Золтана Фазекаша и Савице Петровића, у већој мери него што је то неопходно за доношење одлуке о притвору.

Утврђење постојања оправдане сумње подразумева да је судија Милица Новаковић оценила да постоји скуп чињеница које непосредно поткрепљују основану сумњу, а оправдана сумња представља квалитет сумње који оправдава подизање оптужбе, па се утврђивање постојање таквог квалитета сумње код одређеног судије може уподобити процесној улози судије приликом потврђивања оптужнице, која процесна улога представља основ за обавезно изузеће прописано одредбом члана 37. став 1. тачка 4) ЗКП.

Иако је судија по закону и у складу са својом функцијом, дужан да одржи поверење у своју независности и непристрасност, формирано предубеђење судије која је о притвору против окривљених одлучивала више пута, а при томе се упустила у оцену оправдане сумње у односу на радње кривичног дела, јесте таквог квалитета и представља околност која нарушава претпоставку непристрасности судије, због чега је у конкретном случају непристрасност функционалне природе судије Милице Новаковић, доведена у питање, па су испуњени разлози за обавезно изузеће ове судије у поступку одлучивања по жалбама на првостепену пресуду.

Судија Милица Новаковић, у конкретном случају, није изузета приликом доношења другостепене пресуде, па је по налажењу Врховног касационог суда, а имајући у виду члан 6. став 1. Конвенције о заштити људских права и основних слобода, ставове изражене у одлукама Уставног суда Србије 4461/10 од 30.01.2014. године, Уж 12021/17 од 04.01.2020. године, Врховног касационог суда Кзз Рз 2/2014 од 19.06.2014. године, Кзз ОК 33/2019 од 17.12.2019. године, Кзз 236/21 од 11.03.2021. године и Кзз ОК 6/21 од 22.04.2021. године, као и ставове изражене у одлукама Европског суда за људска права, другостепеном пресудом учињена је битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, како се то основано

захтевима за заштиту законитости бранилаца окривљених Золтана Фазекаша и Савице Петровића и допуном захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног Савице Петровића, указује.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је усвојио захтев за заштиту законитости бранилаца окривљених Золтана Фазекаша и Савице Петровића, и допуноу захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног Савице Петровића, као основане, па је у односу на ове окривљене укинуо правноснажну пресуду Апелационог суда у Новом Саду Кж1 953/20 од 19.04.2021. године, и предмет у том делу вратио Апелационом суду у Новом Саду на поновно одлучивање, да би се у поновном поступку, а имајући у виду примедбе изнете у овој пресуди, донела правилна, јасна и на закону заснована одлука.

Из напред наведених разлога донета је одлука као у изреци, на основу одредбе члана 492. став 1. тачка 1) ЗКП.

**Записничар-саветник,
Татјана Миленковић, с.р.**

**Председник већа-судија,
Драгомир Милојевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић